

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/461	21 februari 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 10/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/461 d.d. 21 februari 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

10/96

(Afgesloten 211200A FEB 1996)

Conclusie/voorzicht

De recente nieuwe spanningen in Mostar geven aan dat de samenwerking in Federatie-kader nog steeds maar op beperkte Kroatische steun kan rekenen. Nieuwe complicaties op dit gebied zijn te verwachten.

Mogelijk zal een aantal Kroatisch-Servische vluchtelingen zich in "Servisch" Sarajevo vestigen. Dit zou de uittocht van oorspronkelijke Servische bewoners van de stad voor een deel kunnen compenseren. Het bevel tot die uittocht van de Bosnisch-Servische leiding zal het vredesproces sterk bemoeilijken.

De mislukte recente poging van de Servische oppositie om een alternatief parlement te vormen onderstreept dat de machtsbasis van president Milosevic onveranderd sterk is.

Bosnië-Herzegovina

Er hebben zich in Mostar nieuwe incidenten voorgedaan tussen Kroaten en Moslims. In lijn met de afspraken die het afgelopen weekeinde in Rome waren gemaakt door de presidenten van Servië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina, zou gisteren de bewegingsvrijheid tussen het oostelijk (Moslim-) en westelijk (Kroatisch) deel van de stad worden hersteld. Na korte tijd deden zich evenwel schermutselingen voor, die voor de Kroatische autoriteiten in Mostar aanleiding waren het verkeer tussen beide delen van de stad weer onmogelijk te maken. Zoals bekend hebben de Kroaten, ondanks herhaaldelijke toezeggingen, tot op heden bestuurlijke en etnische integratie in Mostar geblokkeerd, waarbij vrees voor dominantie door Moslims als argument wordt aangevoerd. In de praktijk lijkt het streven naar behoud van controle over "Kroatische" gebieden in Bosnië-Herzegovina, met inbegrip van west-Mostar, evenwel de hoofdrol te spelen. Tegen die achtergrond is te verwachten dat de Kroaten iedere gelegenheid zullen aangrijpen voor verdere obstructie van het integratieproces in Mostar. Dit zal ook negatieve gevolgen hebben voor de samenwerking met de Moslims in andere delen van Bosnië-Herzegovina.

Bosnisch-Kroatische autoriteiten hebben gemeld dat Britse IFOR-troepen in Glamoc (MND-ZW, ten zuidwesten van Jajce) voor tenminste 100.000 D-Mark schade hebben aangericht in een aantal door

hen gebruikte gebouwen. Er werd bedreigd om alle contacten met IFOR in Glamoc en omgeving op te schorten als deze kwestie niet op voor de Kroaten aanvaardbare wijze wordt opgelost. Waarschijnlijk willen de Kroaten de genoemde schade verhalen op IFOR. Ook werd in het betreffende bericht een indirect verband gelegd met een eerder Brits verzoek om een terrein in de omgeving van Glamoc te mogen gebruiken voor militaire oefeningen. Mogelijk hopen de Kroaten de prijs daarvoor op te drijven. In ieder geval kan deze Kroatische actie negatieve consequenties hebben voor de betrekkingen tussen IFOR en de Kroatische bewoners van Glamoc.

Overigens is vermeldenswaard dat Glamoc vóór de oorlog een aanzienlijke Servische meerderheid kende (79%, tegen 18% Moslims en slechts 1% Kroaten). Glamoc is echter in 1995 veroverd door de Kroatische strijdkrachten. Toen zijn de meeste Serviërs gevlucht. De stad is in het akkoord van Washington, dat de basis van de Moslim/Kroatische Federatie vormt, ingedeeld in een "Kroatisch" kanton. Zoals reeds eerder gemeld, streven de Kroaten ernaar het verkeer van de Moslims tussen centraal- en west-Bosnië onder Kroatische controle te houden.

De president van de Moslim/Kroatische Federatie, Zubak (Kroaat) heeft een open brief geschreven aan het Bosnische Presidium en parlement. Daarin protesteert hij tegen de recente oprichting van een "Agentschap voor Onderzoek en Documentatie" (AOD) onder leiding van de voormalige Bosnische minister van Binnenlandse Zaken Alispahic. Volgens Zubak is de oprichting van de AOD in strijd met de Grondwet van de Federatie en de wetten die de taken en bevoegdheden van de Bosnische ministeries regelen. Hij stelde deze ontwikkeling te zien als een nieuwe indicatie dat het Presidium en de centrale Bosnische regering taken en bevoegdheden van de Federatie overnemen dan wel uithollen.

De recente benoeming in zowel de Federale als de centrale Bosnische regeringen van relatief onervaren en over het algemeen aan presidiumvoorzitter Izetbegovic getrouwe functionarissen maakt deel uit van diens streven om de werkelijke politieke macht te concentreren in het reeds voor de oorlog gekozen Bosnische presidium, en derhalve voornamelijk bij hemzelf en zijn plaatsvervanger Granic. Ook Alispahic is een medestander van Izetbegovic. Als voormalig minister van Binnenlandse Zaken is Alispahic belast geweest met de vorming van een Bosnische inlichtingendienst. Vermoedelijk vreest Zubak dat de AOD in de praktijk zal gaan functioneren als een uitsluitend aan Izetbegovic loyale inlichtingendienst ten koste van de Kroatische belangen. Zubak heeft zich in het verleden herhaaldelijk opgeworpen als verdediger van de belangen van de Bosnische Kroaten, die bevreesd zijn in de Federatie volledig te worden gedomineerd door de Moslims.

Bosnisch-Servische media melden dat er op zeer korte termijn honderden Servische families die na de Kroatische verovering van "Servische" gebieden in Kroatië naar Servië waren gevlucht, zullen worden geherhuisvest in het Servische deel van Sarajevo. Op langere termijn zouden duizenden de wens hebben uitgesproken zich op permanente basis in "Servisch" Sarajevo te vestigen, mits daar aanvaardbare woonruimte kan worden gevonden. De "Joegoslavische" regering heeft in het verleden herhaaldelijk onderstreept de aanwezigheid van duizenden Kroatisch-Servische vluchtelingen op haar grondgebied als een zware belasting te beschouwen. Tegen die achtergrond is verklaarbaar dat zij deze vluchtelingen onder druk zet om zich te hervestigen in (Servische delen van) Bosnië-Herzegovina.

Daarmee zou ook de inmiddels door de Bosnisch-Servische leiding bevolen uittocht van Bosnische Serviërs uit Sarajevo worden gecompenseerd; voor de Servische president Milosevic zal een neven-overweging zijn geweest dat hij op deze wijze mogelijk de steun voor zijn Bosnisch-Servische rivaal en ambtgenoot Karadzic kan ondergraven.

Zoals reeds eerder gemeld, waren er de afgelopen weken indicaties dat (Bosnische) Kroaten zich in de "Servische" wijken van Sarajevo vestigden. Hoewel Servische vluchtelingen uit Kroatië geenszins positief zullen staan ten opzichte van de Bosnische Moslims, kan de komst van "Kroatische" Serviërs naar Sarajevo leiden tot nieuwe conflicten met de Kroaten aldaar, gezien de negatieve ervaringen van de Kroatische Serviërs met het Kroatische regeringsleger.

Kroatië

De Kroatische vice-premier Kostovic heeft onlangs verklaard dat de terugkeer van Servische vluchtelingen naar Kroatië afhankelijk is van de verbetering van de betrekkingen tussen zijn land en "Joegoslavië". Hij sprak tevens zijn verontrusting uit over de komst van Serviërs naar oost-Slavonië, die in zijn visie de terugkeer van Kroaten naar dat gebied belemmerde. Tot op heden heeft de Kroatische regering aangegeven dat niets de terugkeer van Servische vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen in de weg staat. In de praktijk heeft zij echter maatregelen afgekondigd die (mede) tot doel hebben zo'n terugkeer te voorkomen. Opmerkelijk is het verband dat Kostovic legt tussen de terugkeer van Servische vluchtelingen enerzijds en de normalisering van betrekkingen en de terugkeer van Kroatische vluchtelingen naar oost-Slavonië anderzijds. Daarmee hoopt hij "Joegoslavië" verantwoordelijk stellen voor de daarbij optredende vertraging en het buurland mede aan te sporen tot een meer constructieve opstelling in de besprekingen over normalisering van de relaties en de (daarmee verwante) kwestie oost-Slavonië.

Lokale Servische leiders uit west-Slavonië hebben zich beklagd dat bij de herbouw van verwoeste huizen prioriteit wordt gegeven aan woningen van Kroaten. Van de 5000 verwoeste huizen zouden er inmiddels 800 zijn herbouwd, maar geen daarvan had aan Serviërs toebehoord. Zelfs zouden de Kroatische autoriteiten buitenlandse financiële hulp voor het herstel van "Servische" huizen hebben geweigerd. In het betreffende bericht werd tevens gesteld dat de Kroatische autoriteiten voorrang gaven aan woningen van Kroatische (ex-)militairen. Dit bericht is in overeenstemming met meldingen van discriminatie van Serviërs in andere voormalig Servische gebieden. Dit moet de terugkeer van Servische vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen ontmoedigen. Bovengenoemd bericht wijst erop dat ook de wens om spanningen met gedemobiliseerde Kroatische militairen te voorkomen, in het beleid een rol speelt. In ieder geval zal het Kroatische optreden in west-Slavonië zeker geen stimulans zijn voor de Serviërs in oost-Slavonië, het enige Kroatische gebied dat nog onder Servische controle staat, om zich constructief op te stellen in de besprekingen over een vreedzame herintegratie van oost-Slavonië in het Kroatische staatsverband.

Servië/Montenegro

Vorige week heeft een aantal Servische oppositiepartijen onder leiding van de leider van de Servische Vernieuwingsbeweging (SPO), Draskovic, geprobeerd een "alternatief parlement" te vormen. Deze

poging is echter door de Servische politie verhinderd. Hoewel de betrokken partijen over 114 van de 250 parlamentszetels beschikken, is het hen tot op heden niet gelukt een gezamenlijk front te vormen tegen de SPS en JUL. Voor een deel is dit toe te schrijven aan het feit dat er tussen deze partijen grote ideologische verschillen bestaan; de enige gemeenschappelijke factor is hun verzet tegen de socialisten. Tot op heden is Milosevic er moeiteloos in geslaagd de oppositie verdeeld te houden. Er wordt van uitgegaan dat dit hem ook in de toekomst zal lukken.

Opmerkelijk is de rol van Draskovic in de poging het alternatieve parlement te organiseren. Enkele maanden geleden is er tussen SPO en SPS onderhandeld over regeringsdeelname van de Vernieuwingsbeweging; zelfs waren er indicaties dat Draskovic in dat geval de functie van Servisch premier zou worden aangeboden. Uit Draskovic's recente optreden blijkt dat dit geen optie meer is; kennelijk is hij teruggekeerd naar zijn vroegere opstelling, die vooral bestond in pogingen de oppositie tegen de socialisten te bundelen.

De extreem-nationalistische Servische oppositieleider Seselj heeft zich eens te meer bereid verklaard om bij het Internationale Tribunaal te getuigen tegen Milosevic. Hij stelde dat de arrestatie van de Bosnisch-Servische generaal Djukic had plaatsgevonden met medeweten van Milosevic en tot doel had het Tribunaal te voorzien van bewijzen van betrokkenheid van Karadzic bij oorlogsmisdaden. Seselj onderstreepte over bewijzen te beschikken dat Milosevic verantwoordelijkheid draagt voor dergelijke misdaden. De uitspraak van Seselj geeft aan dat de arrestatie van Djukic mogelijk mede verband hield met een poging van Milosevic om Karadzic van het politieke toneel te doen verdwijnen. Hoewel Milosevic de aanzet heeft gegeven tot het Servische separatisme in Kroatië en Bosnië-Herzegovina, is zeer twijfelachtig of Seselj daadwerkelijk over juridische bewijzen voor de schuld van Milosevic beschikt.